

Nr 520.

Av herr **Andersson** i Höör **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 21, med förslag till lag om allmänna vägar m. m.*

Genom kungl. proposition nr 21 har riksdagen förelagts förslag till lag om vägväsendet.

För utövande av vägdistriktets beslutanderätt skola enligt förslaget ombud för de till distriktet hörande kommunerna sammanträda å vägstämma. Ombuden jämte suppleanter för dem väljas å kommunalstämma eller, i kommun där fullmäktige finnas, av dessa. Antalet ombud bestämes i förhållande till folkmängden så, att en var kommun utser ett ombud för varje påbörjat befolkningstal av 2,000 eller det lägre tal, som må erfordras för att antalet ombud för hela vägdistriktet skall uppgå till minst 15. Ombudet röstar vid vägstämma för sin kommuns röstetal, och där kommunen utsett mer än ett ombud fördelas röstetalet lika mellan dessa. Valet skall i kommun, som utser två eller flera ombud, ske proportionellt, om det begäres av tillräckligt många väljare, som närmare angives i lagen.

Genom att varje kommun bildar egen valkrets och det stora flertalet kommuner äro så små, att de i regel komma att få välja endast ett ombud var — blott omkring 500 av rikets 2,373 landskommuner hava över 2,000 invånare — kommer vägstämmornas sammansättning att bli ganska ensidig. Den proportionalism, som lagen bygger på, blir i stort sett blott en chimär. De små valkretsarna utesluta nästan varje möjlighet för minoriteterna att bli representerade. Valet kommer i de flesta fall att förrättas enligt majoritetsprincipen. Visserligen äro icke vägfrågor partiskiljande i samma bemärkelse som vissa andra spørsmål. Men även i fråga om vägärendenas behandling gäller att de icke förlora utan vinna på att olika befolkningsskikt bliva representerade i det beslutande organet. Det är också en genomgående grundsats beträffande de korporationer, som väljas proportionellt, att valkretsarna göras så stora, att proportionalismen något så när kommer till sin rätt.

1929 års vägsakkunniga, som förberett den nya lagen, hade också föreslagit, att flera kommuner skulle kunna sammanföras i valkretsar för gemensamt val av ombud.

Angående valkretsarnas storlek kunna givetvis olika synpunkter framhållas. Enligt vår mening bör varje vägdistrikt utgöra en valkrets, och valen förrättas i samma ordning och efter samma röstgrund som gäller för kommunalfullmäktigeval.

Med en sådan anordning uppnås självfallet en större proportionell rätt-

visa och större möjlighet för olika befolkningsgrupper att bli representerade i vägförmäktige.

Vid en dylik förändring av själva valet av ombud till vägstämmorna är det också nödvändigt att ändra den grund som föreslagits för ombudens röstetal och övergå till rösträtt enligt huvudtal. Att som röstgrund vid vägstämmorna begagna socknarnas röstetal kan icke vara lämpligt. Ett sådant system saknar motsvarighet inom den kommunala förvaltningen och kan icke grundas på någon hållbar princip. Det kan icke göras gällande, att personer från kommuner med större röstetal representera något större mått av insikt och omdömesförmåga än andra. Inte heller grundas bidragen till vägväsendet på kommunen som enhet. Skattestrycket är individuellt, och ombuden känna de ekonomiska verkningarna av ett beslut med samma tyngd, oavsett om de representera en stor eller liten kommun. Den personliga rösträtten är försvarbar inom vägförvaltningen lika väl som inom varje annat förvaltningsområde som tillhör den kommunala självstyrelsen. Sockenrösträtten, sådan den föreslagits i propositionen, bör icke införas i den nya lagstiftningen.

Mot ett par mindre detaljbestämmelser synas också vissa anmärkningar kunna göras. Det föreslås sålunda beträffande val av ordförande å vägstämman (12 § andra stycket) att »för året näst efter det, då val av ombud ägt rum, skall ordförandevalet hållas vid första vägstämman under året och ordförandeskapet intill dess utövas av den, som å föregående års sista ordinarie stämma därtill särskilt utsetts». Den sista ordinarie stämman under året skall hållas, enligt förslaget, under tiden från och med den 15 till och med den 31 augusti. Det är denna stämma, som skall bestämma vem som skall fungera som ordförande från den 1 januari nästföljande år till dess detta års första vägstämman hålles, vilket kanske blir först i april. Och detta beslut angående tillfällig ordförande skall fattas, innan val av vägstämмоombud ägt rum, ty detta val skall förrättas under tiden från och med den 1 september till och med den 15 november. Långt enklare vore därför att stadga, att ordförandeskapet i berörda fall interimistiskt utövas av vägstyrelsens ordförande. För närvarande är ju denne självskriven ordförande i vägstämman, och det nu framlagda förslaget till lag om vägdistrikt framhåller uttryckligen, att ordförandeskap i vägstämman och i vägstyrelsen kunna förenas.

En brist i förslaget synes oss vara, att ingenting i lagen om vägdistrikt säges om vägstämмоordförandes plikt att tillse, att utdrag av vägstämmans justerade protokoll skall tillställas de kommittéer eller enskilda personer, som av stämman väljas att utföra den ena eller andra förvaltningsuppgiften. Man kan visserligen säga, att det ligger i sakens natur, att ordföranden skall tillställa vederbörande protokollsutdrag i dylika fall, men då man funnit nödigt att i 28 § lagen om kommunalstyrelse på landet ge föreskrift om sådana protokollsutdrag, synes det riktiga och säkrast att införa en motsvarande bestämmelse i lagen om vägdistrikt, vilken ju

i så mycket är danad efter kommunallagens mönster. Att observera är också, att i den nuvarande väglagens 52 § finns ett stadgande av följande lydelse: »I övrigt skall, i fråga om ärendenas handläggning å vägstämma, i tillämpliga delar gälla vad för kommunalstämma är stadgat». Man torde kunna göra gällande, att i detta stadgande ligger en hänvisning även till 28 § i lagen om kommunalstyrelse på landet. Och är detta riktigt, så kommer den nya lagen om vägdistrikt, ifall det framlagda förslaget antages oförändrat i denna punkt, att sakna en bestämmelse, som efter vad erfarenheten givit vid handen icke saknar betydelse och som finnes i den gamla väglagen.

Med hänvisning till vad sålunda anförts föreslås,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av Kungl. Maj:ts förslag till Lag om vägdistrikt att vid val av ombud till vägfullmäktige varje vägdistrikt bildar *en* valkrets;

att varje ombud vid vägstämma tillkommer en röst;

att ordförandeskapet i första vägstämman efter nya ombudsval interimistiskt skötes av vägstyrelsens ordförande; samt

att bestämmelse införes i lagen om skyldighet för ordföranden att ombesörja protokollsutdrag till de personer, som väljas av stämman att utföra visst uppdrag.

Och få vi anhålla att utskottet inarbetar härför nödiga ändringar i lagtexten.

Stockholm den 30 januari 1934.

Olof Andersson
i Höör.

N. Björk
i Tryde.

O. Isacsson.

Alfred Andersson
i Munka Ljungby.

Johan Johnsson,
Norrahammar.

L. A. Björklund.

Anders Paulsen,
Arlöv.

F. O. Ericson,
Boxholm.

A. E. Elmroth.

Edv. Uddenberg.

Olof Andersson,
Malmö.

